

Elvyra Rugytė-Olubienė

NEIŠSENKANTI VERSMĖ

Praskleisti laiko uždangą, žvilgtelėti iš penkiasdešimties metų atstumo – tai prisiliesti prie deimančiukų. Tada žydėjo jaunystė, tada ir saulė švietė skaisčiau.

MonsinJORUI kunigui Albertui Talačkaiti restauravau jo kolekcijos paveikslus, tapytus aliejiniais dažais ant drobės ir medžio lentos. Tai – nedidelio formato, brandūs kūriniai, klasika. Būdamas gilios meniškios sielos, jis sugebėjo intuityviai atskirti pelus nuo grūdų, vertingus kūrinius nuo kičo. Atveždavo restauruoti po vieną, du darbus.

Lietuvos muziejams ir bažnyčioms priklausantys eksponatai, tapyba buvo restauruojama Dailės muziejaus patalpose dabartinėje Rotušėje, Vilniaus senamiestyje. Pirmieji kvalifikuoti tapybos restauratoriai buvo dailininkai muziejaus direktorius Pranas Gudynas, restauracinių dirbtuvių vedėja Elena Šmigelskaitė ir aš. Gavusi restauruoti MonsinJORO paveikslus, visa pasinėriau į atsakingą, kruopštų, įdomų darbą, reikalavusį kantrybės, žinių ir daug laiko. Buvo sutvirtintas byrantis dažų sluoksnius, išryškėjo paveikslų spalvos. Kai jie įgavo „antrąjį kvėpavimą“, džiaugiausi iš visos širdies. Net gaila buvo su jais skirtis... O kiekvienam restauratoriui didžiausias atlygis yra atgimusio paveikslo grožis.

MonsinJORAS buvo orus, principingas inteligentas. Spinduliavo gerumu, todėl pas jį plaukte plaukė jauni ir seni pasisemti dvasinės ramybės, atgaivos. Buvo besąlygiškai teisingas. Minėjo, kad savo kolekciją padovanos valstybei, muziejui. Pasakojo, kad vieną paveikslą pirko pusvelčiui, o sužinojęs iš menotyrininkų jo tikrąją vertę, skubiai nunešė buvusiam savininkui atitinkamą sumą.

Paminėsiu, kad MonsinJORAS Albertas Talačka Anykščių bažnyčioje man suteikė Santuokos sakramentą. 1971-ieji. Vestuvininkų pulkelis išsirikiavo prieš altorių. Moterys ir merginos ilgomis suknelėmis. Mes, neišprusėliai, dešimt kartų klaupėmės ir stojomės kada reikia ir nereikia. Grojo vargonai, MonsinJORAS pasakė prasmingą pamokslą, kurio iš susijaudinimo neįsiminiau. Vargonų muzika, MonsinJORO balsas, paveikslai, šviesos susiliejo į nenusakomą visumą, girdėjau, kaip krūtinėje daužosi širdis. Mano sesė padovanojo man juostinį magnetofoną ir atminimui bandė įrašyti vestuvių ceremoniją. Gaila, bet įrašyti jai nepavyko.

Po šv. Mišių MonsinJORAS pakvietė visus į kleboniją, aprodė kolekciją. Po to pratarė „Per tuos darbus mano mažieji bičiuliai dar be pusryčių, luktelėkit“... Pasisėmęs rieškutes sėklų ir trupinių, išėjo kieman, ištiesė rankas. Iš karto ant vieno delno nutūpė trys zylutės, ant kito viena, dar kelios plasnojo ore. Štai tie MonsinJORO mažieji bičiuliai! Tokia darna, tokia harmonija tarp žmogaus ir gamtos – pagarbiai nulenkiau galvą Visatos Sutvėrėjui. Išvykstant

Monsinjoras man ir vyrui padavė ranką ir prisakė – branginkit vienas kitą. Visus palaimino kryžiaus ženklų.

Kaimynų vaikučiai, kurie buvo atėję pasižiūrėti vestuvių, paklausė savo mamos „Mama ar labai brangūs bilietai, kad niekuomet mūsų čia neatvedi“

Dar ilgai varpelis ir vargonai grojo manyje. Mintimis retsykais grįždavau ten, kur už pilioriaus slėpėsi angelai, kur prie neišsenkančios versmės varguoliai rinkosi.

Elvyra Rugytė-Olubiene